

Obrtno-strokovne in trgovske nadaljevalne šole za leto 1932/33

Štev.	Število šol	Proračun znašal		Na šolo odpadlo povprečno		Število učencev	Na učenca odpade		Opombe
		Din	p	Din	p		Din	p	
1	Obče obrtne nadalj. šole	73	1.296.422	—	17.759	—	4511	287	3/4 vseh izdatkov za te šole je prispevala pred vojno država, to je po Din 1.685.164—561.721—
2	Gostilničarske „ „	3	94.122	—	31.374	—	86	1094	—
3	Strokovne „ „	7	490.030	—	70.004	—	1263	388	— pa drugi činitelji, trg. obrtna zbornica, občine ter vajenci sami.
4	Trgovske „ „	15	366.311	—	24.421	—	670	547	—
Skupaj . . .		98	2.246.885	—	22.928	—	6530	344	—

V proračunu za leto 1934 prispeva Dravska banovina samo . . . Din 370.000— to je 16,47%
ves ostali znesek pa morajo kriti občine, razne korporacije in
obrti ter trgovski vajenci z rednimi mesečnimi prispevki. . . 1.876.885— „ „ 83,53%
Skupaj . . . Din 2.246.885— to je 100—%

Štev.	Pripravljeni razred	Vajenci			Vajenke			Trgovske		Risanje	Skupaj učen- cev	Učiteljev
		I. razr.	II. razr.	III. razr.	I. razr.	II. razr.	III. razr.	I. razr.	II. razr.			
1	Obče obrtne nadalj. šole	398	1690	1608	264	207	186	40	79	39	4511	338
2	Gostilničarske „ „		30	24	32						86	14
3	Strokovne „ „		461	492	310						1263	81
4	Trgovske „ „		224	231	165						620	65
	Tečajji		50								50	
Skupaj . .		398	2455	2355	771	207	186	40	79	39	6530	498
Vajenke			207	186								
Trgovski tečajji*)			40	79								
Vsega skupaj . .		398	2702	2620								

*) OPOMBA: Na raznih obrtno nadalj. šolah obstoje posebni trgovski tečajji.

Petnajstletnica prevzema mariborskega šolstva

Na dan 1. aprila pred petnajstimi leti je prevzelo slovensko učiteljstvo osnovno in meščansko šolstvo v Mariboru in bližnji okolici. Ta obletnica je tako važna, ne samo za Maribor kot gospodarsko in kulturno središče naše severne meje, ampak tudi za vse naše učiteljstvo, da ne smemo iti tiho mimo nje.

Res je, da je Maribor in z njim našo severno mejo vojaško osvobodil in utrdil že v pozni jeseni l. 1918. slovenski general. Prav tako je res, da ga je v tistih burnih dneh napravil prometno od Nemcev neodvisnega slovenski železnica. A fizično in prometno osvobodjenemu Mariboru je morala slediti tudi notranja, duhovna osvoboditev, da je postal Maribor v resnici slovenski, jugoslovanski. In to sta dosegla slovenski učitelj, slovenska učiteljica. Tega ne bi smeli pozabiti nikoli drugi, še manj pa učiteljstvo.

Se nam je v spominu nenaravno in krivični sistem, ki je vladal do prevrata tudi na šolskem polju pod Avstrijo. Nemstvo je gradilo most do Adrije. Temu načelu se je moralo podvreči vse, tudi šolstvo. In v Mariboru je bil zabiti steber tega mostu že dolga desetletja tako trdno, da ga je zamogla zrušiti šele svetovna vojna. Še pred šestdesetimi leti se je vsaj po nekaterih mariborskih osnovnih šolah poučevala tudi slovenščina. Pozneje pa ne več ne v mestu in tudi ne v bližnji okolici, ki je tesno spojena z mestom samim. Le okoliška Krčevina je z veliko muko še delala vsaj deloma izjemo. Tako je pač zahteval krivični sistem. Zato je pa lahko dobil učno mesto na mestnih in okoliških šolah v zadnjih desetletjih nacionalno zaslužen Nemec iz Češkega ali Šlezije, nikoli pa ne domačin Slovenec. Nemška šola z nemškim učiteljstvom je bila že tako trdno usidrana, da se je zdela popolnoma nemogoče — vsaj Nemcem, pa tudi nekaterim skeptičnim Slovincem — izvršiti preobrat na tem polju.

Preobrata na šolskem polju seveda ni bilo mogoče izvršiti že v prvih tednih in mesecih. Bilo je potrebno za rešitev tega resnično težkega vprašanja temeljitih in dobro premišljenih priprav. Te sta izvršila dobra poznavalca mariborskih razmer tedaj višji šol. nadzornik dr. L. Poljanec in poverjenik dr. Verstovšek, ki je prav za prav oče vsega, zlasti pa obmejnega našega šolstva po osvobojenju. Dne 26. marca je dobilo slovensko učiteljstvo iz Ljubljane brzogovorni nalog, da prevzame 1. aprila osnovno in meščansko šolstvo v Mariboru in okolici.

To je bilo pa lažje rečeno, kakor storjeno. Zakaj po takih letih vojne in po razburljivih prevratnih dneh ni bila malenkost zapustiti kolikor toliko udobno službeno mesto in svojcev ter se podati v negotovost na mariborska še vedno vroča tla, kjer je pod pepelom še vedno tlelo. Poleg Sisifovega dela v šoli nisi vedel kje in kako boš potolažil svoj prazni želodec, kam boš položil zvečer svoje izmučeno telo k počitku. Potrebna je bila precejšnja porcija idealizma poleg domoyinske ljubezni in osebnega poguma. In vsega tega je imelo tedanje učiteljstvo dovolj. O tem učiteljstvu je zapisal po 10. letih dr. Poljanec sledečo sodbo:

»Starejši slovenski učitelji so imeli vsi trdo življenjsko šolo za seboj, trdo šolo na učiteljski, še tršo v službah na deželi ob večnem boju s sovražnim sistemom, a tudi z lastnimi ljudmi. Ojkenili so v boju; kamor si jih postavil, povsod so se izkazali moze.«

In tako so prišli »kakor je veleval domovine ukaz« in prevzeli brez zunanje hrupa in trusca. Nemško učiteljstvo se je seveda težko ločilo od za njih udobnih postojank. S protestom, da se umakne le višji sili in v

trdni veri, da zapušča svoja mesta le za kratek čas, je zapuščalo čisto solznih oči svoja mesta.

Tako delo, kakor ga je vršilo v tistih težkih dneh, tednih in mesecih slovensko učiteljstvo v Mariboru in okolici, ne morejo usmerjati in voditi nobeni predpisi in paragrafi. Odločiti je morala lastna prevdarnost, previdna taktika in pa tista velika osrečujoča in vse žrtve zmorna ljubav do osvoboditve nad 1000 let zaslužene in teptane domovine. Zato se šolska oblast ni skoraj prav nič vtkala v delo posameznika in celote. Vršen si bil v vodo, pa si pomagaj, kakor veš in znaš. Dr. Poljanec in dr. Verstovšek sta dobro vedela, komu sta poverila oranje prvih brazd slovenskega šolstva v naši obmejni metropoli.

Ne bom pravil, kakšno je bilo delo v šoli v prvih dneh in tednih. Med petletno vojno podvignana, od zunanjih dogodkov prevrata vznemirjena in po prejšnjem učiteljstvu in starših nahujskana mladina je izprva prihajala v šolo večinoma iz gole radovednosti in pa z edinim namenom, da bi pouk onemogočila ter bi moralo slovensko učiteljstvo pobrati šila in kopita in se vrniti tja, od koder je prišlo.

Pa je prišlo drugače. Z uvidnim postopkom si je slovensko učiteljstvo kmalu pridobilo mladino. Z njo so bili pridobljeni starši, ker so se uverili, da slov. učiteljstvo ni prišlo uganjat v šolo politike, ampak učiti in vzgajati njihovo dečo. Prepričali so se, da po zmožnosti slov. učiteljstvo čisto celo prekaša prejšnje nemško učiteljstvo. In s tem so bili predsodki porušeni. Polagoma se je vse umirilo in Maribor je bil definitivno naš.

V tistih težkih, a vendar tudi lepih dneh se je učiteljstvo tesno naslonilo drug na drugega. Kaj je pravo in resnično tovarišstvo in koliko je vredno, to smo takrat tako živo čutili in tako visoko cenili, kakor nikdar popreje in tudi nikdar pozneje. Bili smo ena sama velika vzorno se ljubeča družina in ni je bilo zle misli med nami.

Ce napravimo danes bilanco petnajstletnega dela slovenskega učiteljstva v Mariboru in okolici, moramo priznati, da je visoko aktivna bodisi v notranjem šolskem oziru, bodisi na splošno pedagoškem polju, na stanovsko organizatoricnem, stanovsko gospodarskem kakor tudi na narodno kulturnem polju. Mariborsko učiteljstvo si je osnovalo že jeseni l. 1919. skupno z meščansko-šolskim učiteljstvom svoje učiteljsko društvo, začetek Pedagoške centralne se je izvršil januarja 1921., ustanovitev založbe Učiteljski dom je bila v l. 1922. Maribor je prvi med Slovenci uresničil zamisel lastnega učiteljskega doma. Sedaj se snuje v Mariboru poklicna posvetovalnica zopet v glavnem na pobudo in s sodelovanjem učiteljstva. Koliko je pa še zunanega dela pri društvih!

Naravnost ogromno je delo, ki se je izvršilo v Mariboru tekom petnajstih let na vseh poljih. To zamore ceniti in videti razliko le tisti, ki je to lepo mesto poznal preje. In povsod je bilo zraven tudi učiteljstvo. Naj bi se naš slovenski Meran razvijal i v bodoče v tem pravcu narodu v korist in domovini v ponos!

—ski.

IZŠLA JE DRUGA IZDAJA RIBIČIČEVE KNJIGE »MIHEC IN JAKEC«. KARTONIRANI IZVODI STANEJO 8 DIN. NAROČILA SPREJEMA MLADINSKA MATICA, LJUBLJANA, FRANČISKANSKA ULICA 6/L.

Splošne vesti

VPRAŠANJE UREDITVE OBRTNO IN TRGOVSKO NADALJEVALNIH ŠOL POSTAJA AKTUALNO.

Na drugem mestu prinašamo statistiko obrtno in trgovsko nadaljevalnega šolstva v dravski banovini, iz katere je jasno razvidno, da so vse te šole v najtesnejšem stiku z razvojem narodnega šolstva.

V smislu § 302. zakona o obrtih bo urejeno to šolstvo na podlagi posebnega pravilnika, ki naj bi stopil že v šol. letu 1934/35. v veljavo. Ostali členi, ki zadevajo te šole po zakonu o obrtih, so sledeči: § 1. odst. 2 točka 9. ter §§ 295—306. zakona o obrtih. Trgovsko in obrtno nadaljevalne šole mora redno obiskovati deca od 14. leta dalje, torej deca, ki bi praviloma morala obiskovati višjo narodno šolo in ki je v zmislu osemletne šolske obveznosti po zak. o nar. šolah še šolo-obvezna. § 259. zakona o obrtih predvideva, kje se morajo obrtno nadaljevalne šole ustanoviti, točka 6 tega člena pa jasno odreja, da morajo v krajih, kjer ni 25 učencev za te šole in kjer ni trgovsko in obrtno nadaljevalnih šol, pohajati vajenci v višjo narodno šolo.

Dejstvo je, da se nahaja danes 95% obrtno in trgovsko nadaljevalnih šol v krajih, kjer ni drugih strokovnih, srednjih in meščanskih šol in če bi ne bile te šole nastanjene v narodnih šolah in bi se zanje ne brigalo učiteljstvo narodnih šol, bi sploh ne mogle posloovati. Dejstvo je, da se je obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo razširilo po veliki zaslugi učiteljstva narodnih šol, kakor je dejstvo, da tvorijo te šole prav za prav sestavni del osemletnega obveznega šolanja ter nadomeščajo šolanje v višji narodni šoli in so le nadaljevanje narodne šole. Jasno je, da je treba psihološko in metodično pri vajenih še vedno uporabljati postopek, ki velja za višjo narodno šolo in ki ga najbolj pozna učiteljstvo narodnih šol, kar je še posebno važno z ozirom na skrčen, osemurni tedenski pouk na teh šolah.

Iz tega razloga je nujno potrebno, da vse izvršilne uredbe h gornjim §§ upoštevajo gornje momente kakor tudi, da sloni obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo prav za prav na učiteljstvu narodnih šol in na narodnih šolah samih ter je od teh faktorjev v veliki večini odvisen njihov napredek in razvoj. Tudi učni načrt teh šol bo trden le tedaj, ako se bo oziral na enotno predizobrazbo vajencev in na načrte narodnih šol, s katerimi jih je treba spraviti v sklad.

Da preprečimo nazadovanje in padec tega šolstva, smo se odločili ga podpreti tudi z našim tiskom in bomo prinašali aktualne statistike in mnenja o izvedbi izvršnih predpisov zakona o obrtih, v kolikor zadevajo nadaljevalno šolstvo po tem zakonu.

UCITELJSKE STANARINE IN LJUBLJANSKI OBČINSKI SVET.

Na resolucijo ljubljanskega učiteljskega društva, ki smo jo priobčili v »Učiteljskem tovarišu« št. 32. od 22. marca, je priobčil g. Josip Turk v »Slov. narodu« od 27. marca naslednjo

Izjava

na poslanico učiteljstva mesta Ljubljane.

V proračunski razpravi ljubljanskega občinskega sveta sem predlagal v zvezi z drugimi zakonskimi dajatvami državi in vzdrževanjem njenih ustanov med drugim tudi ukinitve uredbe o plačevanju učiteljskih stanarin, ker vse te postavke močno obremenjujejo proračun mestne občine.

Stojim na stališču, da je v prvi vrsti dolžnost državne uprave same, da vzdržuje svoje lastne ustanove in plačuje svoje uradništvo — ne pa dolžnost občine. Ugotavljam, da se bore za isto stališče tudi domala vsi po-deželski občinski odbori. Pri tem pa ne misli nihče odjedati učiteljstvu zakonsko že pridobljenih pravic, ker bi to breme morala prevzeti državna uprava.

Znanó mi je delo, ki ga opravlja učiteljstvo v narodu, globoko ga spoštujem in cenim, vendar naj mi bo dovoljeno, da smatram kot član občinskega sveta za svojo dolžnost, zastopati interese večine svojih soobčanov napram državni upravi.

Kljub vsem anonimnim napadom na mojo osebo, ki jih dobivam, pa zagotavljam, da svojega spoštovanja in dobre vere v pionirje prosvete ne bo nič omajalo, ker vem, da se po prostakih izpadih posameznika ne sme soditi ves stan.

Josip Turk, občinski svetnik.

— Nov stanovski učiteljski list »Učiteljska riječ«. V smislu sklepa svoje banovinske skupščine začne izdajati zagrebška sekcija JUU svoj list »Učiteljska riječ«, ki bo stanovsko politično glasilo sekcije in Hrv. učiteljskega doma in konvikta. V aprilu izidejo prve štiri številke v enem zvezku. Nadalje bo list izhajal mesečno in ga bo urejeval tovariš Jovan Milojević, predsednik sreskega društva za mesto Zagreb in okolico.

— Tovariše (ice) iz območja škofjeloškega učiteljskega društva, ki ne prejema redno stanovskih časopisov, pa redno plačujejo članarino, prosimo, da to javijo našemu tovar. tajniku Miheliču Ivotu v Selcih n./Sk. Loko.

— Revija mladinskih pevskih zborov. Prijavljeni mladinski pevski zbori, ki bodo sodelovali 3. junijana koncertu v Ljubljani in še niso sporočili upravi Trboveljskega slavčka skladbe, katere bodo samostojno izvajali naj to store najkasneje do 22. aprila. Preje je nemogoče sestaviti spored in dati navodila.

— Novi zakon o Rdečem križu kraljevine Jugoslavije je izšel v slovenščini. Dobi se pri Banovinskem odboru RK v Ljubljani (Wolfova ulica).

— Ganglove prijatelje in sokolske delavce opozarjamo, da so izšli njegovi spisi za mladino v 10. knjigah pod naslovom »Moja pot«. Originalne elegantne platnice in ilustracije k celotni zbirki je izdelal prof. Saša Santel. Delo je sedaj dotiskano in na razpolago na književnem trgu. Prodajna cena v celo platno vezani knjigi je Din 42—, vsej zbirki ob takojšnjem plačilu Din 320—, na zaporedne 12 mesečne obroke po Din 32—, v polusnje vezana zbirka stane Din 120— več, v celo usnje vez. Din 180— več. V zbirki so zbrana Ganglova najboljša dela. Zaradi svoje elegantne opreme bo pa zbirka še poseben okras vsaki knjižnici in lepo darilo naši mladini.

JADRANSKI TEDEN.

Da izrazimo našo veliko ljubezen in sponzato voljo za jugoslovanski Jadran, priredi organizacija Jadranske straže v dneh od 29. aprila do 6. maja v vsem območju dravske banovine »Jadranski teden«. Krajevni odbori in Poverjeništa Jadranske straže so o tem z okrožnico že obveščeni, Podmladki JS prejmejo navodila v nekaj dneh. »Jadranski teden« naj bo mogočna manifestacija vseh Slovincencev za naše morje in pomorstvo. Tudi mladina naj pri tem vneto sodeluje ter s tem doprinese svoj del k razširjenju naše velike jugoslovanske ideje. Važno bo v tem tednu razpečevanje kolekov Jadranske straže, ki naj bo z njimi opremljena sleherni hiša in vsak zavezen dom. Krajevni odbori in Podmladki Jadranske straže prejmejo koleke po 25 p. po 50 p in 5 Din. Vneto z njimi na delo od hiše do hiše, od znanca do znanca, da bo povsod javno dokumentirana naša pomorska zavest! Vsak Podmladak in Podmladkarica vrši s tem svojo domoljubno dolžnost, pomore pa tudi sebi, ker bo socialni fond z razpečanimi kolki povečan in naš dom ob morju čimprej resnica. Otvorjen bo že letos in mnogo mladih stražarjev in stražaric bo že v prihodnjih nočitnicah lahko dalje časa letovalo ob našem Jadranu. Zato vsi pridno na delo!

— V splošni bolnici ljubljanski je umrl 31. marca t. l. tov. Alojzij Berec, šolski upravitelj pri Sv. Jakobu ob Savi. Pokopali so ga na velikonočni ponedeljek. Preostalih naše iskreno sožalje!

— Učiteljski dom v Ljubljani se najiskrenejše zahvaljuje tov. Katji Berceotovi, učiteljici pri Sv. Jakobu ob Savi, za 100 Din, ki jih je darovala domu v spomin svojega blagopokojnega soproga Lojzeta.

— Uprava Mladinske matice poroča, da je 5. št. »Našega roda« popolnoma pošla.

— Podpore vdovam in sirotam državnih uslužbencev. Hranilni in posojilni konzorcij, kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, bo po sklepu seje upravnega odbora razdelil za leto 1934. iz fonda za članske namene 15 podpor po 200 Din. Prvenstveno se bo oziralo na vdove in sirote državnih uslužbencev, ki so člani zadruge. Nekolkovane prošnje naj se vložijo najpozneje do 30. t. m. na naslov zgoraj imenovane kreditne zadruge.

VODITELJICAM GOSPODINJSKO NADALJEVALNIH ŠOL

Na predlog odbora učiteljic gosp. nadalj. šol in na osnovi § 6, 2. »Pravilnika za gospod. nadaljevalne šole« je izdala kraljevska banska uprava naslednjo odredbo.

1. Gospodinjsko-nadaljevalne šole so upravičene voditi le one učiteljice narodnih šol, ki so uspešno dovršile tečaj za učiteljice gosp. nadaljevalnih šol, prirejene od bivše oblastne samouprave ljubljanske, oziroma mariborske oblasti in od kraljevske banske uprave dravske banovine.

2. Popolnoma kvalificirane za vodstvo gospodinjko-nadaljevalne šole so one učiteljice narodnih šol, ki so dovršile uvodni in strokovni tečaj v smislu točke 1. te odredbe.

3. Voditeljice, ki že več let uspešno vodijo gospodinjko nadaljevalno šolo, pa še nimajo strokovnega tečaja, morejo od kraljevske banske uprave prejeti usposobljenostno izpričevalo. To usposobljenostno izpričevalo bo izdala kraljevska banska uprava voditeljici na njeno prošnjo. Kraljevska banska uprava bo obravnavala le one prošnje, ki jih bo prejela do 1. maja 1934.

4. Vsaka redna učna oseba na gospodinjko-nadaljevalni šoli mora uspešno dovršiti najmanj uvodni tečaj v zmislu točke 1. te odredbe.

Voditeljice gospodinjko-nadaljevalnih šol, ki še nimajo strokovnega tečaja, opozarjamo na točko 3. Prošnje morajo biti pravilno kolkovane (5 + 20 Din). Prosilke lahko predložijo izpričevala ali potrdila kakih drugih dovršenih tečajev.

NATIEGAJ

za primanje kandidata v prvu godinu Više pedagoške šole v Zagrebu za školsku godinu 1934/35.

(Rektorat Više pedagoške šole v Zagrebu, Br. 327 od 3. IV 1934.)

Prema čl. 6 i 7 Uredbe o Višoj pedagoškoj školi, § 87, stav 3 Zakona o činovnicima i prema rješenju gospodina Ministra prosvete od 28. marta 1934. godine P. br. 4589 primiče se u prvu godinu ovoga zavoda za školsku godinu 1934/35 — 50 (pedeset) redovnih slušača — učitelja narodnih škola i 10 (deset) redovnih slušačica — učiteljica narodnih škola. Slušači (slušačice) jmaće za vrijeme učenja u ovoj školi pravo na puni iznos svojih redovnih prinadležnosti koje imaju kao učitelji (učiteljice).

Na natječaj se mogu javiti učitelji i učiteljice koji se nalaze u aktivnoj državnoj službi najdalje do 15. juna 1934.